

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ : DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ : DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, egy íven.

↔ Szerkesztőség és kiadóhivatal : Debreczen, Kollégium. ↔
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár:
egész évre 100 K., félévre
50 K. Egyes szám ára 3 K.

Papnevelés.

Azt hallom, a debreczeni tudományegyetemen nagyon megsaporodott a hittanhallgatók száma, legalább az első éveseké, — úgyanyyra, hogy ha minden évben ugyanannyi első éves jelentkezik, mint az idén, pár év múlva megháromszorozódik a theológusok tavalyi létszáma. Úgy hallom, a többi theologiai főiskolában is hasonlóképen növekszik a hallgatók száma, s eszerint remény lehet arra, hogy a már-már fenyegető lelkészi hiány elmarad és az Isten szolgálata egyetlen magyar református gyülekezetben sem marad végezetlenül.

Nagyon örvendetes jelenség a hittudományi pályára jelentkezése az ifjúságnak, nem csupán azért, hogy ilyen módon lelkészjelöltekben nagyobb választék legyen, hanem — és sokkal inkább azért, mert a növekvő számú jelöltek között a dolog természete szerint több lesz a kiválóság. A mostani nehéz viszonyok közt pedig sokszorosán szüksége van az egyháznak arra, hogy Krisztus szolgálatára a legalkalmasabb, legtehetségesebb, legbuzgóbb emberek vállalkozzanak.

Egyelőre azonban ebből még nem szabad rózsás reményeket meríteni a jövőre. Csak a lehetőség van meg az emelkedésre, a bizonyosság még nincs. Sajnos, a papi pálya iránt mutatkozó nagyobb érdeklődésnek nem kis mértékben anyagi oka van, épenúgy, mint ahogy anyagi ok volt a szülője a papi pályára lépéstől tartózkodásnak. Csakhogy abból soha sem lesz az egyháznak kára, ha olyan ember, aki épen beválnék papnak is, más pályára megy, — de igenis nagy kára lesz abból, ha olyan ember, aki papnak nem való, anyagi előnyökért erre a pályára adja magát.

Valahogy köztudattá lett, hogy a falusi papnak, a református papnak is, jól megy a dolga. Én magam ugyan, amennyire módomban van a helyzetet megismerni, nem tapasztalom, hogy a családos papnak valami kiválóan jó anyagi helyzete volna, sőt úgy vélem, hogy elég két-három gyermek, ha csak nem gimnáziumi székelyhelyen szolgál az illető s az emlegetett jólét

nyomorúsággá válik. Node mindegy, legalább azt is elértük, hogy a református papi állás az irigyeltek közé tartozik s ha a valóság nem olyan ragyogó is, mint aminőnek a köztudat tartja, mégis csak az a helyzet, hogy a pályaválasztó fiatalember a lelkészi hivatalt olyanak számítja, amelyen elég nyugodtan, szép munkát végezve, tisztességesen meg lehet élni, sőt kedvező viszonyok közt még vagyont gyűjteni is.

Ez az, ez az amitől félek. Attól tartok, hogy a vagyongyűjtés vágya vezeti egyik-másik fiatalembert. Látják azt, hogy a papnak módjában áll, — ha elvétele is, de akadt sajnos példa —, a lelkieket teljesen elhanyagolva, hivatala helyett a vagyonszerzésnek élni. Látják, és követni próbálják. Amin, mint felettebb emberi törekvésen, nem is csodálkozom.

Csakhogy a papnak nem kell, sőt nem is szabad felettebb emberinek lenni. Sőt az a hivatása, hogy első sorban önmagán, mint jó példán mutassa az Isten ígéjének nevelő hatását. Én nem kívánom tőle, hogy ne legyen szorgalmatos a holnapi napról, annál kevésbé, hogy ossza szét minden marháját a szegények között. De semmit sem találok elriasztóbbnak és az egyházi életre károsabbnak, mint az olyan lelkipásztort, akinek első gondja az anyagiság.

Örvendetes, hogy a theologiai pályára lépő ifjak száma növekedik. De épúgy megnöveli a papneveléssel foglalkozók munkájának terhet és felelősségét. Mert anyag, jóra való, amelyből a haza és egyház javára kiváló munkásokat nevelni lehet, most már nyilván lesz elég. Nem szabad engedni nem csak azt, hogy a jóra való anyag megromoljék, de azt sem, hogy kristályá csiszoltatás nélkül jusson az életbe.

Egyház

A diakonusokról.

A nyugati református egyházakra nézve jellegzetes a diakonusi hivatal, amely a nevezett egyház keleti típusaiban hiányzik. Ennek oka ab-

ban rejlik, hogy a keleti típust képviselő egyházak túlnyomólag római katolikus népességű államokban élnek s így a reformációban első sorban a pápaság túlzásai ellen való kikélest látják. A más felekezeti többség őket állandóan elnyeléssel fenyegeti és ennek következményeként bizonyos Rómaellenes tendencia adja meg a jellegét. E polemikus vonásából folyik azután, hogy a keleti református egyházak a belmisszió teljesítésében nem oly tevékenyek, mint nyugati testvéreik. Ez magyarázza meg azt a körülményt is, hogy a magyar református egyházban a diakonia történelmileg szervesen kifejlődött alakjában nincs meg.

Hazánkban régóta általánosan érzik az intenzív református egyházi élet hiányát, sürgetik a megújítást szülő reformokat és minden téren nagyobb aktivitást kívánnak. Ostorozzák a múlt és jelen állapotokat. A javításra és javulásra olykor újakat, módokat is mutogatnak. Az ajánlott tervezetek egy-egy külföldön látott jelenség átültetésével akarnak segíteni a bajokon, amelyek azonban távolról sem olyan súlyosak, mint egyesek vélik. A várt eredmény nem koronázza a megkísérelt módokat egyrészt azért, mert ezek a módok nem református alapelvekből fakadnak és a bibliaszerűsége egyáltalán nem fordítanak gondot, másrészt a fogyatkozások megítélésénél nem ásnak le a betegségek gyökeréig, hanem megelégednek a baj jelenlétének a megállapításával és a felette való nagy sópánkodással. E gyöngeségek az okai aztán annak, hogy a tett javaslatok az óhajtott célt nem érik el.

Igaz, mi is egy hiányosságra akarjuk terelni a figyelmet és külföldi református egyházakban meglévő intézményt szeretnénk megvalósulva látni a mi magyar egyházunkban is: de ennek *bibliái alapja* van és csak a *meglévő szeretetvékenységbe* akarnánk valamelyes *rendszerességet* belevinni, hogy aktívabb lehessen és célját jobban megközelíthesse. A diakonusság szervezéséről szólunk. De nem azokra a diakonusokra célzunk, akiket az Egyházi Törvénykönyv I. t.-c. 129. §-a említ, hanem olyan diakonusokra, akiknek a teendőit az I. t.-c. 128—130. §-ában nevezett: „Elhagyott szegények, árvák és betegek gondnoka” végzi — állítólag. Ez utolsó szót azért fűztük oda, mert az teljes képtelenség, hogy ezeket a feladatokat egyetlen ember jól betölthesse.

Hazánkban is többen sürgették már a diakonusi tisztség szervezését.¹ De bibliai és kálvini tisztán kifejtett formájában — a mi tudomásunk szerint — ki nem fejtették. Az alábbiakban ezt kíséreljük meg.

Az öskeresztyénség kétféle diakonust ismert: az egyik tiszte nyilvános egyházi hivatal volt és hivatása volt a szegény ügy gondozása; a másik csak betegápolással foglalkozott, tiszte nem volt nyilvános egyházi hivatal. Ez utóbbinak női megfelelője volt a diakonissza, aki szintén nem nyilvános egyházi tisztséget töltött be, mert ilyet,

¹ Pl. Nagy Béla: Zsinat előtt; Tiszáninnyi egyházkerületi szabályrendelet stb.

amint Páltól értesülünk, a nők nem viselhettek. Mi az előbbi diakonusokról írunk, akik önállóak voltak, hivatásukban függetlenek, a gyülekezet által választva és tisztükbe az apostolok által beiktatva.

A német lutheránus egyházban vannak nem betegápolással foglalkozó, hanem a lelkésznek pásztori munkájában segédkező diakonusok. Ezek alkalmazásának bibliai alapja nincs. Így a református egyház, amely a biblicitásra nagy súlyt helyez, ezeket nem alkalmazhatja, hanem az újszövetségben előforduló apostoli, presbiteri, tanítói és diakonusi hivatalokat kell életre hívnia.

Itt még azt jegyezzük meg, hogy Dr. Ravasz László püspök javaslata, amelyet a szegényügy rendezésére vonatkozólag mondott,¹ a lelkésznek nagy szerepet szán és visszatérés arra az álláspontra, amelynek helytelenségét az apostolok már 19 évszázaddal ezelőtt belátták, mikor magukra vonatkozólag kimondták: „Mi pedig foglalatossak maradunk a könyörgésben és az igehirdetés szolgálatában”.

A diakonusi hivatal az egyház lényegéhez tartozik, hiszen ez a szeretet-munkásság rendezésére gyakorlására van hivatva. Tehát ezt az egyház saját kára nélkül nem hanyagolhatja el. Vannak külföldi theologusok, akik nem is tartják reformátusnak az olyan egyházat, amelyben a diakonusság hiányzik. E tudósok joggal utálnak a Cselekedetek könyvére, amely a 6. részben az első történelmi följegyzést nyújtja nekünk a diakonusi tiszt eredetéről. Az apostolok, nem lévén képesek az egyház minden teendőjét végezni, így szólottak: „Nem helyes, hogy mi az Isten igéjét elhagyjuk és asztalok körül szolgáljunk. Válasszatok azért, atyámfiai, ti közületek hét férfiút, kiknek jó bizonyosságuk van, kik Szentlélekkel és bölcsességgel teljesekek, kiket erre a foglalatosságra beállítsunk. Mi pedig foglalatossak maradunk a könyörgésben és az igehirdetés szolgálatában. És tetszék e beszéd az egész sokaságnak”. És kiválasztottak hét férfit, „kiket állatának az apostolok elébe; és miután imádkoztak, kezeiket rájuk vették”. (62—6.)

Mint az idézett helyből megtetszik: eredetileg „az asztalok körül való szolgálat” volt e tevékenység elnevezése. Később rövidség okáért csak „*διακονία*” néven emlegették és a szolgálat teljesítőit „*διακονοί*” szolgák névvel illették. Az egyházban minden hatalom a Krisztusé. Így a diakonusok az Ő szolgái. A diakonia így a szolgálat hivatala, amelyet az egyház királya rendel avégre, hogy a Maga és népe könyörületességét így, egészen különös módon, eljuttassa az árvákhoz, özvegyekhez, betegekhez, nyomorultakhoz, elaggottakhoz, elhagyottakhoz, szegényekhez, foglyokhoz, szerencsétlenség-sújtottakhoz, minden segítségre szorultakhoz. E hivatalnak *specifikus keresztyén aktív jellege* van. E tiszt mindenben a Jézus példáját

¹ A református presbiter 1921. 10. 1.

követi: mint Jézus fölkereste a bűnösöket, testi és lelki betegeket, hogy őket meggyógyítsa és Isten könyörülő kegyelmét éreztesse, úgy keresi fel a diakonus is azokat, akiknek a keresztyén szeretet irgalmas munkájára szükségük van.

Eredetileg csupán az asztalok körül való szolgálat volt a feladatuk, t. i. a szegények számára hozott ajándékokat osztották ki. Később azonban kibővült a teendőjük, amennyiben nemcsak az alamizsnák kiosztása, hanem ezek összegyűjtése is rájuk hárult. A diakonia örök időre szóló hivatal, mert, mint Jézus mondotta: „Szegények mindenkor lesznek veletek”.¹ A diakonia gyakorlása közben találkozunk az egyházban a gazdagok és szegények. A köztük levő különbséget a szeretetvevényesség érzése eloszlatja s így megvalósul Jézus szava: „Úgy fénylök a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák a ti jócselekedeteiteket és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat”.² A diakonia valójában Isten igéjének ragyogása a társadalom életén.

Az ősi egyházi szervezet hanyatlásával és a püspöki tekintély emelkedésével a diakonusok tisztsége is változáson ment át. Bár Polykarpus szerint a diakonusok „Isten és Krisztus szolgálói”, tényleg hamarosan a püspökök szolgálói lettek. Egy ideig még így is megfeleltek hivataluknak, de hatáskörük szűkült, míg végre teljesen elvesztették önállóságukat és a papi rendbe olvadtak fel. Az őskeresztyén egyház sokat áldozott a szegényügyre, valamint a középkori egyház is, de e tisztbetöltőit elvonván eredeti rendeltetésüktől, jótékonyosságával a legtöbb esetben a nyomort fokozta. A világi hatóságok is kezükbe vették a szegényügy rendezését, de gyökeres megoldást ezek sem találtak.

Javulást e tekintetben a Kálvin munkálkodása hozott. Míg Luther és Zwingli e kérdést az államra bízta, addig Kálvin az őskeresztyén példához tért vissza. Institutiója IV. köt. III. 9.-ben szól a diakonusokról. Tárgyalását így zárja: „Ilyen diakonusai voltak az apostoli egyháznak s ennek a példája szerint nálunk is ilyeneknek kellene lenni”.³

E hivatalt Kálvin újra életbe léptette Genfben. Példáját követték a nyugati református egyházak. E tisztség buzgó munkája képes a szegényügyet gyökeresen megoldani. *E munkássága folytán lett a kálvinista egyház a legszociálisabb, a legtársadalmibb az összes egyházak között.* Azok az államok, amelyekben a szegényügy törvényileg rendezve van, a református egyházakban kifejezesebb formát vették mintául.

(Folytatjuk.)

Filep Gusztáv.

¹ Máté 26.11.

² Máté 5.16.

³ Czeglédy—Rábold ford. II. 245. 1.

A debreczeni református egyházmegye gyűlése.

Október 12-én délelőtt tartotta a debreczeni református egyházmegye közgyűlését F. Varga Lajos esperes, Fráter Barna elnöklete alatt. Az előadói tisztet Veress Bálint főjegyző, dr. Szeremley Béla, dr. Hajdu Gyula, dr. Fráter László jegyzők látták el.

F. Varga Lajos magas szárnyalású imája után az esperes költői szépségekben gazdag elnöki megnyitójában szép szavakban emlékszik meg dr. Baltazár Dezső püspök amerikai útjáról, mely gyűlésből a főiskolát, a lelkész-özvegyek és árvákat, Kálvinházat segítyezi fel a püspök. Érdemileg méltatja Rózsa Sándor munkában gazdag ötven éves multját, hasonlatosan elismerőleg emlékszik Kiss György gyakorló iskolai tanár 25 éves szolgálatáról s az elismerés zászlaját hajtja meg Biró János, Gulyás Bálint tanítók előtt, akik évtizedes hasznos munkájuk után a jól megérdemelt nyugalmába vonultak. Sajnálattal vette tudomásul az egyházmegye Olehváry Zoltán táblaelnök lemondását az egyházmegyei világi tanácsbírói állásról. Helyét nem töltötte be az egyházmegye, mert az év végén általános tisztújítás lesz.

Megerősítette az egyházmegye Molnár Ferenc lelkész megválasztását, hasonlóképen Makay Lajos, Konrád Zoltán, Kustár Dániel vallásitanítói lelkészé történt megválasztását. Kathó Jenő, Seress Ferenc, Szakács Sarolta, Laki Mária, Tóth Ernő, Pallás Károly, Csóka Imre az egyházmegyében megválasztott tanítók esküt tettek és Varga Lajos esperes szép szavakban üdvözölte őket. Örömdetes tudomásul szolgált Nyiri István berettyóújfalusi lakos 20.000 koronás, Birta Antal 2000 koronás alapítványa. Megerősítették dr. Pátz Sándor berettyóújfalui polgári iskolai igazgatót állásában.

Rózsa Sándor pénztárnok beterjeszti a jövő 1923. évi költségvetést. Ezzel kapcsolatban elfogadták azt a javaslatot, hogy az egyházak eddigi hozzájárulási költségét személyenként 50 fillérről 1 koronára emeljék. Továbbá azt, hogy ezután a gyűlésen résztvevők — a magas szállodai árakra való tekintettel — lehetőség szerint a kollégiumi internátusban helyeztessenek el és a tápintézetben kapjanak ellátást. E tárgyban megkeresik az egyházkerületet. Az általános tisztújításra nézve úgy határozott az egyházmegye, hogy a szavazatokat az év december 15-ig be kell küldeni az espereshez. Több kisebb ügy letárgyalása után egy órakor Varga Lajos imája berekesztette a gyűlést.

0—ó.

A békésbánati egyházmegye közgyűlése és lelkészértekezlete.

A trianoni békekötés következtében területének $\frac{3}{4}$ részével megeseonkitott békésbánati egyházmegye 1922 október 11-én tartotta Makón őszi közgyűlését. Lélekszámát tekintve az egyetemes magyar református egyház legnagyobb egyházmegyéje. a Bánát elvesztése dacára is a békésbánati.

Közgyűlés előtti napon, 10-én lelkészértekezlet tartatott nagy lelki értékek szerzésével. A központi templomban reggel 9 órakor istentisztelet volt, amelyen az igehirdetői szolgálatot az egyházmegye munkában fáradhatatlan, agilitásban legyőzhetetlen esperese, Harsányi Pál végezte 1. Kir. 19¹⁰⁻¹⁸ alapján. Az ünnepélyes alkalomra színültig megtelt a templom. A makói közönség újból élvezte a buzgó esperes Isten dicsőségét hirdető és a magyarság üdvét munkáló gyönyörű beszédét. A magyar református keresztyénség alázatos bünvallással elsirt jajkiáltását hallottuk a szívünk mélységéig megrezdülni a hatalmas prédikációban egyfelől, míg másfelől a hitben és szeretetben gyökerező remény felüdvítve vitte lelkeinket a gyógyulás és gyógyítás felé. Feledhetetlen lesz sokáig a makói gyülekezet előtt a református keresztyén hit és magyarság eme predestinált papjának elragadó beszéde. Lelkészek, világiak azon meggyőződésben hagytuk el a templomot, hogy csak ilyen, Isten- és hazaszeregetet gyönyörűen egybekapcsolni tudó mélységes krisztusi érzülettel felfegyverkezett lehet bizakodással jövőbe nézni és a romokat megépíteni.

Istentisztelet után megkezdődött a lelkészértekezlet Böszörményi Jenő szentesi lelkész elnökelete alatt. Táviratilag üdvözöltük az egyházkerületi elnökséget s a betegsége miatt távol levő nagyérdemű e. m. gondnokunkat, Fekete Márton öméltségét.

A mindvégig magas színvonalú értekezletnek első pontja dr. Erdős Károly debreczeni lelkész-képzőintézeti igazgató előadása volt. „A kereszt és az oltár az őskeresztyéneknel és nálunk” címen tudományos megalapozással, élvezetesen adta elő, hogy az újszövetségben s az első keresztyén iratokban a kereszt sehol sem önálló tényező, csak Krisztus kínhalálának eszköze, az oltár pedig a jeruzsálemi templom oltárát jelenti. Tanulságosan mutatott rá aztán arra, hogy a kereszttel kapcsolatos pogány s az oltárral egybekötött zsidós képzetek mimódon honosodtak meg a keresztyéneknel eladig, míg a helvét reformáció az evangéliomi alapra visszatért. Nem csekély érdeklődés kísérte az értekezés ama részét, amely példákat és idézeteket sorakoztatott fel annak igazolására, hogy napjainkban a kereszt és oltár szavak és képzetek olyan kapcsolatban használatosak református egyházunkban, amelyen hitrendszerünk és liturgiánk szempontjából merőben idegen. Értekezletünk tetszéssel fogadta az előadást és kérte az előadót, hogy a Debreczeni Protestáns Lapban jelentesse meg, sőt az értekezésnek traktátus formájában való terjesztését is közérdekűnek tartja.

Ezután Böszörményi Jenő értekezleti elnök tartott nagyszabású szabad előadást „A nagy gyülekezetek evangélizálásának és pasztorációjának problémájáról”. Találóan esetelte a sok tapasztalattal bíró előadó, hogy az alföldi nagy gyülekezetekben a lelkipásztor mindenütt gyakorolhatja a pasztorációt, ha ő maga is át van hatva annak tudatától, hogy ő gyülekezetének nem tisztviselője, nem rendelt és fizetett liturgusa, hanem hű pásztora.

Délután három órakor az értekezletet a templomi ünnepély szakította meg. A nagy templomot teljesen megtöltötte a hívek serege, akiknek lelkét Nagy Károly makói lelkipásztor emelte buzgó és áhítatos imádságban az egek Urához. Ezt Böszörményi Jenő színekben gazdag, tartalmas gondolatokban bővülködő bibliamagyarázata követte. Dr. Erdős Károly a szentírásról tartott eszméltető, buzditó, tanulságos népszerű előadást, Gönczy Béla Tompa, A haldokló mellett c. költeményét szavalta nagy megértéssel, Bakó László „Élet a gyülekezetben” címen meggyőzően hangoztatta a jelen teendőit, bőven hivatkozva külföldi példákra. Nagy Károly hatásos háborús és vallásos költeményei után Nádházy Bertalan battonyai lelkész őszinte lélekemelő imádsága és közének zárta be az ünnepélyt.

A értekezlet öt órakor folytatódott, amikor is Bakó László szegedi lelkész igen kellemesen és szakértelemmel beszélt a vasárnapi iskola és cserkészlet felkarolásának a gyülekezeti életre várható áldásos hatásairól. Élénk hozzászólásokat hallhatunk, amelyek bizonyosságot tettek arról, hogy a gyülekezeti élet megelevenítése erősen foglalkoztatja a lelkeket.

Koppányi Gyula dr. Nagy István tanár kiadványa alapján a központosításról tartott igen beható előadást komoly tárgyilagosság keretében. A nagy horderejű kérdést teljesen megvilágítva állította elénk és kivihetlenségéről meggyőzőt mindenkit. Napirendre tértünk felette. A nagy ügyszeretettel végzett munkát köszönettel honorálta értekezletünk.

Ezután Tereh Gyula egyházmegyénk pedans pénztárnoka terjesztett elő jelentést az esperesünk kezdeményezésére indított adomány gyűjtésről, amely az e. m. lelkész özvegyei és árvái között elosztatott. Kimondotta értekezletünk, hogy az akciót félbe nem szakítja. Határozatba ment, hogy a lelkészek javadalmi földjük minden kataszteri holdja után 1 kg. buzaárát fizetik e célra 1923 január 15-i ár szerint.

Gönczy Béla lelkészi főjegyző a Téli Újság szerkesztésére illetőleg megjelentetésére felkérte, mint aki önzetlen munkálkodásával és idealis református keresztyén gondolatvilágával kezességet nyújt, hogy lelkészegyesületünk több évtizedes kedvelt heti néplapja a legjobb és leghűségesebb kezekben lesz. Ugyancsak Gönczy Béla előterjesztésére kimondja az értekezlet, hogy tanyai elemi iskolai tanítók részére és az itteni hitoktatást végzők számára megfelelő kézi- és vezérkönyvet készített s azokra rövid időn belül pályázatot hirdet.

Másnap, 11-én, szerdán reggel 9 órakor vette kezdetét az e. m. közgyűlés. Reggeli templomozás alatt Gönczy Béla emelte lelkünket buzgó imádsággal Istenhez. Az egyházi tanácssteremben Harsányi Pál esperes imádkozott lélekből fakadt buzgósággal, Szegedi Kálmán legidősebb világi tanácsbíró a betegsége miatt távollevő Fekete Márton e. m. gondnokunkat helyettesítette. Egyházmegyei gondnokunk betegségét fájó szívvel vettük tudomásul és bár a közgyűléshez intézett levelé-

ben lemondott gondnoki méltóságáról, annak visszavonására kértük föl. Csató Zsigmond kiváló világi tanácsbíránk halálát lélek szerint megsirattuk, Kovács Károly volt füzeggyarmati lelkész elhunytával együtt.

A 46 pontból álló tárgysorozat d. u. 1/22 órára elvégeztetett. Egyházmegyénk a pusztaszeri Árpád ünnepély alkalmával ért sérelem miatt illetékes helyen orvoslást keres és a Kormányzó Öföméltóságához a határozat felterjesztését kimondotta. A referensek által jól előkészített ügyek gyorsan le tárgyaltattak, csak a Kocsor és Durkó békési alapítvány ügy váltott ki hosszabb vitát, ami végezetül alaki kifogások miatt visszaadatott az egyháznak. Délután közigazgatási bírósági ügyek tárgyaltattak. Esti 6 órára elvégződtek azok is. Hét órakor az ottani bethania egyesületbe mentünk, hol zsúfolásig megtelt teremben várakoztak reánk. Esperesünk a két napig tartó megfeszített munka után, mintha semmi fáradságot sem érzett volna, olyan erővel hirdette az igét s mint minden egyes alkalommal, úgy ezúttal is bizonyosságot tett, hogy neki az Úr igája könnyű és gyönyörűség. Böszörményi Jenő, Bakó László, dr. Eördög Árpád, Gönczy Béla, s az egyesület kebeléből szereplő lányok szavalat és énekszámakkal tették vonzóvá és kedvessé ott időzésünket.

Azután vacsorára s búcsuzásra gyűltünk össze s másnap a korai vonattal sietett mindenki az övéihez.

Nem lenne teljes azonban tudósításom, ha nem említeném a makói református énekkar gazdag műsorú szereplését, amit minden istentiszteleten s a vallásos ünnepélyen végzett. Dícséret illette a vezetőit s az énekkar minden tagját, hogy nagy lelki gyönyörűségünkre oly dícséretesen szerepeltek, köszönet és hála illette a makói egyház vezetőségét és szíves vendéglátóit, akik figyelmeségükkel oly annyira feledhetetlenné tették makói tartózkodásunkat.

Szabó Dániel
e. m. jegyző.

Halottaink

HUNYADI LÁSZLÓ

A nagyszalontai egyházmegyétől elszakított Gyorok elhunyt lelkészéről kívánok néhány szóval megemlékezni; róla, aki — mint Arad papja, Csécsy Imre írja: „Igen jó, szelid lélek volt, ellensége senki, barátja mindenki“. Hunyadi László elhunyt lelkész Hajduhadházon született 1859-ben. Debreczenben végezte iskoláit s az 1884-ik évben nyert papi oklevelet, Tég-láson 2 évig volt segédlelkész, Pankotán 4 évig volt lelkésztanító, aztán Feketetőton 7 évig rendes lelkész lett s Gyorokon 25 évig lelkészkedett. Felesége, Hunyadi Zsuzsika (nem rokona) s egy fia, László hadházi ügyvéd s egy leánya Erzsike,

Vitos Pál gyoroki ügyvéd neje siratják a megboldogultat, ki Hódmezővásárhelyen érettségizett Sándor fiát a lezajlott háborúban elveszítvén — az utóbbi években nem tudta a bukovinai gyászesetet (Bukovinában esett el Sándor fia 1917 július 23-án) feledni.

Temetése augusztus 7-én volt. Csécsy Imre aradi lelkész 2. Kor. 1₁₂ alapján predikált felette.

Pihenj békén édes barátom!

Magyarcsanád, 1922 okt. 2.

Vadas Gyula,
Református lelkész.

Különfélék

A R. M. L. E. tanfolyama és közgyűlése folyó évi november hó 1—6. napjain Debreczenben a következő sorrenddel lesz: **1-én, szerdán** megérkezés, elszállásolás, e te 9 kor ismerkedési vacsora a konviktusban. **2-án, csütörtökön** reggel fél 8 kor áhítat, tartja dr. Baltazár Dezső elnök. Dr. Ravasz László, Kiss Ferenc, dr. Erdős József előadásai, délután 4 órától dr. Varga Zsigmond és dr. Tankó Béla előadásai. Esti áhítat, tartja Juhász László esperes. **3-án, pénteken** fél 8-kor reggeli áhítat, tartja Juhász László esperes, Pongrácz József, Dr. Erdős Károly, Marton János, d. u. Dr. Szentpéteri Kun Béla, Dr. Tankó Béla előadásai. Esti áhítat, tartja Juhász László. **4-én, szombaton** reggeli áhítat fél 8-kor, tartja Nagy Ferenc esperes, alelnök. Hamar István, Czegléd Sándor, Dr. Mitrovics Gyula, d. u. Csikesz Sándor, Dr. Révész Imre előadásai. Esti áhítat, tartja Nagy Ferenc. **5-én, vasárnap** reggeli áhítat, tartja Pongrácz József. Dr. Lencz Géza előadása. 10 órakor ünnepélyes istentisztelet a Nagytemplomban, predikál Czegléd Sándor. Istentisztelet után Dr. Lencz Géza előadása. Ebéd után Dr. Vass Vince, Dr. Révész Imre előadásai. Választmányi gyűlés. Esti áhítat, tartja Nagy Béla. **6-án, hétfőn** reggel fél 8-kor áhítat, tartja Forgács Gyula. 9 órakor közgyűlés. Délután Forgács Gyula, Bilkei Pap István, Victor János előadásai. Bezáró áhítat, tartja Czegléd Sándor. Egyéb részleteket a Lelkészegyesület f. évi 41. (okt. 14-i) száma közöl.

Laky Zsigmond new-brunswicki magyar református lelképásztor, aki ez év folyamán hosszabb időt töltött hazánkban, szerencsésen visszaérkezett otthonába, ahol nagy szeretettel fogadták s tiszteletére társasvacsorát rendeztek. Legyen továbbra is megértő barátunk, testvérünk.

Szatmárnémetiben szeptember 24-én megnyílt a református népiskola. Legyen rajta Isten áldása!

Szatmáron október 31-étől kezdve minden vasárnap délután 5 órakor vallásos estélyt tartanak.

Protestáns Naptár névvel a legkiválóbb írók közreműködésével 10 leu árban magyar kalendárium jelenik meg Szatmáron, Bélteky Lajos lelképásztor szerkesztésében.

Harangavató Berencsen. A rétközberencsi egyház f. hó 15-én tartotta harangavató ünnepélyét, amelyen megjelent Dr. Baltazár Dezső püspökünk Dr. Veress István, Baja Mihály, Futó András és Dr. Erdős Károly társaságában és a felsőszabolcsi egyházmegye több lelkipásztora Kovács Lajos esperessel az élükön. Püspökünket Pátroha állomáson Balogh József odavaló lelkész, Berencsen pedig a helybeli presbiteriummal Sarka Béla lelkipásztor s az egyházmegyei lelkészekkel Kovács Lajos esperes üdvözölte. Az ünnepségnek kimagasló száma volt az esperes harangavató beszéde és mindenekfelett püspökünknek lélekbe markoló, hatalmas alkalmi predikációja, amely előtt Hagymási Ferenc papi lelkész imádkozott s utána Kriston Antal nyíregmzsei lelkész kereszteit. A közebeden püspökünk mélységes tartalmú pohárköszöntőjén kívül sokan beszéltek, közöttük Hegymegi Kiss Pál nemzetgyűlési képviselő, aki szintén jelenvolt e lélekemelő ünnepségen. A vacsora alkalmával a jelenlévők Dr. Baltazár Dezső nevére 170,000 koronás alapítványt tettek a kisvárdai református internátus javára.

Komoró. Kollegiumunk tápintézete számára Szabolcsban a burgonya-adomány gyűjtése jelentékeny sikerrel foly. Közelebről a komorói egyházban a gyűjtő bizottság megbízásából Márk Endre egyházkerületi és kollégiumi ügyész és Rózsa Sándor pénztárnok jelentek meg adománygyűjtésre. Mindketten Szalánczy Bertalan egyházmegyei gondnok s nagybirtokos lekötözölő szívességgel fogadott vendégei voltak. Október 8-án délelőtt az istentisztelet végeztével presbiteriumi gyűlés volt, amikor Márk Endre udvari tanácsos hathatós szavakban ecsetelte a kollégiumi tápintézet szomorú helyzetét. Több mint 400 tanuló ellátásáról van szó. — úgy mond — mit a kollégium lehangolt anyagi helyzetében hitfeleink, honfitársaink támogatása nélkül nem teljesíthet. Terményadakozásra hívta fel a presbitereket s a házanként való gyűjtés fogantatására. Az aláírást Szalánczy Bertalan egyházmegyei gondnok s komorói főgondnok kezdte meg a múlt évben is tanúsított áldozatkésztséget megpecsételvén újabb ötven mázsa burgonya felajánlásával. A presbiterek igyekeztek a szép példát követni s mintegy tizenegy mázsa adományt írtak alá. Remélik, hogy a községben a híveknél ugyanennyit rövidesen össze fognak még ők gyűjteni. Lehetetlenség száraz tudósítással állani meg a Szalánczy Bertalan áldozatkésztsége mellett. Meg kell emlékeznünk öröla, nemcsak mint kiváló, egyházát buzgón szerető, egyházmegyéje igazgató vezetésében irányító férfiúról, de mint olyanról is, kit Szabolcsvármegye rajongó szeretettel vesz körül s bizza a számtalan közjótékonyági, közgazdasági ügyek vezetését az ő fáradhatatlan szakértő ügybuzgóságára. Kiterjedt gazdaságát országszerte

ismert nagy tudással személyesen vezeti; a kastélyát övező parkot, a nyolevan holdas gyümölcsösöt, a nagy kiterjedésű szőlőtelepet ő teremtette, s ezzel oktató példát adott a vidéknek, hogy hogyan lehet a szépet a hasznossal párosítani. Alkalmazottjai fiuról-fiura maradnak szolgálatában s a kommunizmus pusztítása idejében ezeknek a magatartása oltalmazta meg vagyonát a rablók harácsolásától. Jótékonyágát még a más keresztyén felekezetek szükségéire is bőven árasztja. Szorgalmát, tudását az isteni gondviselés meg is jutalmazta. Ebben a jutalomban e javakorabeli vezérferfiünk még sok-sok éven át boldogan gyönyörködjenek! R.

A Magyar Irredenta Társaság novella pályázatán Szondy György debreczeni református leánygimnáziumi tanár 3000 K pályadíjat nyert. Gratulálunk.

Meghalt Törő Imre, a régiek közül sokak által ismert és szeretett Törő bácsi vendéglős 82 éves korában. Legyen áldott emlékezete!

Egyházkerületi választások Dunántúl. Főiskolai világi gondnok lett Darányi Kálmán, Győr vármegye főispánja, lelkészi tanácsbíró Győri János takácsi lelkész, világi tanácsbíró Kozma Andor író, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja. Ad multos annos.

A kisázsial török hódítás — amint a nagy-szebeni Kirchlichte Blätter írja — szoros kapcsolatban áll az ottlakó törökség lelki megújulásával. Az európai luxust nagy vámokkal kizárták, az elgyengítő alkohol élvezetét megtiltották, a vallásos ébredés hullámai senkit sem hagynak érintetlenül, az ünnepeket megülik, a mecseteket látogatják.

Könyvbarátok nem nélkülözhetik a „Magyar-ság“ című napilap „Könyvvásár“ című rovatát, mely minden vasárnapi számban jelenik meg. E rovatban az előfizetők ingyen hirdethetnek. Mutatványszámot kívánatra küld a kiadóhivatal, ahová az előfizetések is címzendők: Budapest, VII., Miksa-utca 8.

Pályázat. A békésbánati református egyházmegye lelkészegyesülete pályázatot hirdet **egy tanyai iskola és szórványokban való vallás-tanítási vezérkönyvre.** Pályadíj 10,000, azaz tízezer korona. A vezérkönyv 1. része a tanyai gyermekek szellemi színvonalának megfelelő módon az egyházkerületi tantervektől teljesen független tartalommal és beosztással foglalja össze a legszükségesebb református vallási és erkölcsi elveket és ismereteket olyan röviden, tömören és világosan, hogy egy-egy évfolyamra való anyag egész éven át tartandó, legfeljebb 20 óra alatt **alaposan** feldolgozható legyen. A tananyagba beleszámítandó az énektanítási anyag is. A vezérkönyv 2. része a katekhéta számára kell hogy nyújtsa az egész 1. résznek mintaleckék alakjában való részletes módszertani feldolgozását, továbbá a katekhéta számára való

gyakorlati utasításokat a gyermekek református vallási alapon álló erkölcsi neveléséhez. **Pályázati határidő 1923. február 1.** A pályázatok idegen kézírással vagy gépirással írva és jelíges levéllel ellátva Gönczy Béla református lelkész címére küldendők: Vésztő, Békés megye. A pályadíj nyertes munka a békésbányai református lelkészegyesület tulajdonát képezendi, az első kiadás korrekturáját a pályadíjnyertes szerző tartozik végezni. Bíráló bizottságnak jogában áll a szerzőtől esetleges módosításokat is kívánni. Ezek a módosítások azonban csak a szerzővel való közös megbeszélések alapján vihetők keresztül. A pályadíj csak a célnak megfelelő műnek adatik ki, aminek megítélése kizárólag a bíráló bizottság joga. A pályadíjnyertes munka 1. részét, mint tanyai vallástani kézikönyvet is, jogában állandó a békésbányai református egyházmegye lelkészegyesületének kiadni. *Böszörményi Jenő*, elnök.

Hivatalos Értesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3293—1922. szám.

Körlevél

a kebelbeli egyházi és iskolai hatóságokhoz.

Az 1921. LIII. t.-c. szerint az állam gondoskodik (2. §.) mindennemű iskolában mindkét nembeli tanulóifjúság — valamint (3. §.) az iskolán kívüli (társadalmi) testnevelés ügyének országos szervezéséről. — Felkérem a kebelbeli lelkész és tanító urakat, hogy amennyiben illetékes helyről ilyen ügyben hozzájuk fordulnának, a lelki és testi erőfejlesztést, ellenálló képességet, ügyességet és munkabírást, valamint a közegészségi állapotokat, általában a nemzet munkaerejét szolgáló ezen nemes cél elősegítésére segédkezet nyújtani méltóztassanak.

Debreczen, 1922 október 14.

Atyafiságos szeretettel:

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

3306—1922. szám.

Valamennyi elemi iskola igazgatóságának.

A községi és hitfelekezeti elemi iskolai tanítók elhalálása esetén özvegyeiket és árváikat az 1868. évi XXXVIII. t.-c. 140. §-a alapján megillető félévi ellátás utalványozása tárgyában a m. kir. pénzügyigazgatóságokhoz intézett rendelet másolatát alább közlöm tudomásul vétel végett.

Debreczen, 1922. évi október hó 16.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A. m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszternek 129,300—1922. VIII. c. ü. o. szám alatt valamennyi m. kir. pénzügyigazgatóságához intézett átíratának másolata:

A tanszemélyzet illetményei utalványozásának a pénzügyigazgatóságok hatáskörébe való utalása tárgyában kiadott 1921. évi 2900. P. M. számú rendelet I. b. pontja értelmében a községi és hitfelekezeti elemi iskolai tanítók elhalálása esetén özvegyeiket és árváikat az 1868. évi XXXVIII. t.-c. 140. §. alapján megillető félévi ellátás utalványozása a m. kir. Pénzügyigazgatóság feladatai körébe soroltatott.

Mint hogy azonban e félévi ellátás utalványozása tekintetében majdnem mindenik pénzügyigazgatóságnál más-más eljárást tapasztaltam, az egységes szabályozás érdekében a m. kir. pénzügyminiszter úrral egyetértőleg a következőket rendelem:

1. Az országos tanítói nyugdíj- és gyámalap kötelékébe tartozott és 1920. évi augusztus hó 1-e után elhalt községi és felekezeti elemi iskolai tanítók özvegyeinek és árváinak félévi ellátása annak a fizetéskiegészítő, háborús, havi drágasági és rendkívüli segélyek, valamint a kiskorú gyermekek után megállapított családi pótléknek beszámításával állapítandó meg, amely a tanítót az elhalálkozás időpontjában jogszerűleg illette.

2. A félévi ellátás, a halálkozás napját is beszámítva, pontosan fél esztendőre folyósítandó, mert a következő naptól kezdve már az özvegyi segélypénz, illetőleg az árva nevelési járuléka az országos tanítói nyugdíj- és gyámalap terhére utalványoztatik. Így ha a tanító 1922. évi március hó 20-án elhunyt, a félévi ellátás 1922. évi szeptember hó 19-ig bezárólag utalandó ki, mert 1922. évi szeptember hó 20-tól már a nyugdíj- és gyámalapot terheli az ellátás.

3. A félévi ellátás megállapításánál a feleség és egyéb családtagok (szülők, testvér, nagykorú gyermek) után engedélyezett családi pótlék számításba nem vehető, tehát az azok után esetleg utalványozott családi pótlék ama évnegyed végével beszüntetendő, amely évnegyedben a tanító elhunyt.

4. Amennyiben az 1912. évi XXXV. t.-c. 12. §-a harmadik bekezdésének a—d) pontjaiban említett esetek valamelyike a félévi ellátás időtartama alatt következne be, az illető gyermek után megállapított családi pótlékot az idézett törvény 13. §-ában foglalt rendelkezéseknek megfelelően az alatt a félév alatt is be kell szüntetni, vagyis a félévi ellátás összegét megfelelően le kell szállítani.

5. Különösen figyelmeztetem a m. kir. Pénzügyigazgatóságot az 1. pontban foglalt arra a ki-

tételre, hogy nevezetesen a rendkívüli segély a félévi ellátás kiutalásánál azzal az összeggel veendő számításba, amely az elhalálozás időpontjában illetve meg jogszerűen a tanítót, tehát a rendkívüli segélynek későbbi időponttól történt felemelése a félévi ellátás összegére nincs kihatással.

Budapest, 1922. évi szeptember hó 22-én.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Mészáros,
miniszteri tanácsos.

A hivatalos másolat hitelül:

Fetzmann Károly,
min. s. h. igazgató.

Pályázat

a nyírmadai református egyház újonnan szervezett III-ik tanítói állására.

Javadalom; 1. Kézpénz az egyháztól évi 9000 korona. 2. Törvényes lakbér és kertvátság. 3. Megfelelő államsegély.

Kötelesség: A presbitérium által megjelölendő osztályok tanítása. Menekültek és B. listások, valamint orgonázni tudók előnyben részesülnek. Az állás azonnal elfogalandó. Pályázati határidő 1922 október 30.

Nyírmada, 1922 október 15.

Református presbitérium.

Pályázati hirdetés.

Az ártándi református egyház pályázatot hirdet a halálozás folytán megüresedett II. tanítói állásra.

Javadalom: 1. Három szoba, konyha s mellékhelyiségekből álló lakás 465 □ öl házi kerttel.

2. Kézpénz az egyház pénztárából előleges negyedévi részletekben évi 400 K.

3. Nyolc (8) m³ kemény tűzifa természetben, beszállítva.

4. Fizetéskiegészítő államsegély és más törvényes segélyek és pótlékok az államtól.

Kötelesség: A presbitérium által megállapított osztályok tanítása a tiszántúli református egyházkerület tanterve szerint. Kántor-tanító helyettesítése betegség vagy hivatalos elfoglaltság esetén, úgy a templomi rendes istentiszteleteken, mint temetési szertartások alkalmával.

Pályázhatnak okleveles, református vallású férfi-tanítók; orgonázni tudók előnyben részesülnek. Személyes megjelenés ajánlatos.

Kellően felszerelt, kommunizmus alatti magatartást igazoló bizonyítvánnyal is felszerelt kérvények november 4-ig nyújtandók be az ártándi református lelkészi hivatalhoz. Választás november 5-én. A tanítói állás választás után azonnal elfogalandó.

Ártánd, 1922 október 18.

Presbitérium.

Debreczen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata tulajdonát képező

„Méliusz“
könyvkereskedésben az idei

iskolai évre szükséges könyvek

már most beszerezhetők. Írószerek, palatáblák és vesszők, irkák, tollak, ceruzák, radirgummik, előmeneteli, mulasztási, haladási és felvételi naplók, osztálykönyvek, kréták, falitérképek és szemléltető képek legolcsóbban beszerezhetők.

Iskoláknak és egyházaknak külön 10% engedmény.

Tekintettel arra, hogy a rendeléseket a beérkezés sorrendjében intézzük el, kérjük b. rendelését mielőbb megtenni.

„Méliusz“ könyv-, papir- és írószerkereskedés Debreczen.